

PROPUNERI ȘI OBIECȚII

la proiectul de Lege cu privire la pensiile militarilor și funcționarilor publici cu statut special, precum și la modificările propuse la cadrul normativ conex

În cadrul consultării publice a proiectului de Lege cu privire la pensiile militarilor și funcționarilor publici cu statut special, precum și a modificărilor propuse la cadrul normativ conex, se formulează următoarele observații, obiecții și propuneri.

Necesitatea modernizării cadrului normativ în domeniul pensiilor militarilor și funcționarilor publici cu statut special poate fi înțeleasă din perspectiva sustenabilității financiare, uniformizării unor reguli și asigurării unei abordări echilibrate. Totuși, orice reformă care afectează drepturi sociale, condiții de pensionare, vechime în serviciu, vechime în muncă, baza de calcul a pensiei și garanțiile personalului din domeniul apărării, ordinii publice, securității statului și administrației penitenciare trebuie să fie fundamentată pe date complete, dezagregate, verificabile și analizate proporțional.

O asemenea reformă trebuie să respecte principiile securității juridice, previzibilității normei, protecției așteptărilor legitime, proporționalității și echității între categoriile de personal vizate. Modificarea regulilor de pensionare nu trebuie să afecteze disproportional persoanele care au activat perioade îndelungate în serviciu și care se află aproape de realizarea dreptului la pensie potrivit legislației în vigoare.

Potrivit Notei de fundamentare, la elaborarea proiectului s-a ținut cont de datele statistice disponibile și prezentate de CNAS începând cu anul 2017, fiind indicat că în prezent există circa 23 500 de beneficiari de pensii pentru vechime în serviciu. De asemenea, sunt prezentate vârste medii de pensionare, respectiv aproximativ 44 ani pentru MAI, Ministerul Apărării și SPPS, 40 ani pentru ANP și aproximativ 49–53 ani pentru CNA și SIS, precum și o vechime medie în serviciu de peste 25 ani pentru toate instituțiile.

Totuși, datele prezentate în formă generală nu sunt suficiente pentru justificarea unei reforme cu impact major asupra personalului activ și asupra persoanelor aflate aproape de pensionare conform Legii nr. 1544/1993. Datele agregate nu permit evaluarea reală a impactului asupra fiecărei instituții, fiecărei categorii de funcții și persoanelor care au activat în condiții speciale, nocive, de risc sporit sau în regim de serviciu specific.

În special, în cazul Administrației Naționale a Penitenciarelor, activitatea funcționarilor publici cu statut special nu poate fi analizată exclusiv prin media generală a vârstei de pensionare. Sistemul administrației penitenciare include instituții penitenciare de tip închis, case de arest, instituții destinate deținerii și tratării bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, activități în subteran, precum și alte instituții și subdiviziuni care desfășoară nemijlocit activități de punere în executare a privațiunii de libertate. Aceste activități presupun riscuri profesionale, stres operațional, suprasolicitare psihologică, contact permanent cu persoane private de libertate, responsabilități de siguranță, regim, escortare, pază, intervenție, prevenire a incidentelor și menținere a ordinii instituționale.

Prin urmare, proiectul și Nota de fundamentare trebuie completate cu date exacte, dezagregate și verificabile, pentru a putea stabili dacă măsurile propuse sunt proporționale și dacă nu afectează în mod disproportional anumite categorii de personal.

1. Necesitatea prezentării datelor privind beneficiarii de pensii pentru vechime în serviciu care activează în prezent

Nota de fundamentare face referire la existența unui număr semnificativ de beneficiari de pensii pentru vechime în serviciu care continuă să activeze și cumulează pensia cu salariul. Cu toate acestea, nu este prezentată o distribuție clară pe instituții, categorii de funcții, vârste, vechime în serviciu și motivele menținerii/reîncadrării acestora în activitate.

În lipsa acestor date, nu se poate stabili dacă problema cumulului pensiei cu salariul este una generală, specifică unor instituții sau determinată de lipsa de personal, neatractivitatea funcțiilor, necesitatea menținerii personalului cu experiență ori alte cauze obiective.

Se propune completarea Notei de fundamentare cu informații privind numărul beneficiarilor de pensii pentru vechime în serviciu care activează în prezent în:

- a) Ministerul Afacerilor Interne și instituțiile/subdiviziunile subordonate;
- b) Ministerul Apărării;
- c) Centrul Național Anticorupție;
- d) Serviciul de Informații și Securitate;
- e) Serviciul de Protecție și Pază de Stat;
- f) Administrația Națională a Penitenciarelor.

Datele urmează a fi prezentate separat pe fiecare instituție, cu indicarea numărului total de pensionari reîncadrați/menținuți în serviciu, vârstei acestora, funcțiilor/categoriilor de funcții ocupate, vechimii în serviciu la momentul pensionării și perioadei de activitate realizate după stabilirea pensiei.

2. Necesitatea prezentării datelor privind vârsta medie de pensionare în cadrul ANP, pe categorii de activitate

În Nota de fundamentare este indicată vârsta medie de pensionare de aproximativ 40 de ani pentru ANP. Totuși, această medie generală poate crea o percepție incompletă, dacă nu este analizată separat pe categoriile de activitate prevăzute de legislația specială.

Se propune completarea Notei de fundamentare cu date privind vârsta medie de pensionare a angajaților din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor care au activat în:

- a) instituțiile penitenciare de tip închis, casele de arest, instituțiile penitenciare destinate deținerii și tratării bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări în subteran;
- b) instituțiile penitenciare, altele decât cele indicate la lit. a), în Administrația Națională a Penitenciarelor, precum și în subdiviziunile acesteia care desfășoară nemijlocit activități de punere în executare a privațiunii de libertate.

Datele trebuie prezentate pentru fiecare an în parte, începând cu anul 2017 până în prezent, cu indicarea numărului de persoane pensionate, vârstei medii, vârstei minime, vârstei maxime, vechimii medii în serviciu și tipului de condiții în care s-a calculat vechimea.

Această delimitare este necesară pentru a evita aplicarea aceleiași logici juridice unor categorii de personal aflate în situații obiectiv diferite.

3. Impactul asupra persoanelor care urmau să se pensioneze în anii 2027–2031 potrivit Legii nr. 1544/1993

Proiectul prevede creșterea graduală a vârstei de pensionare, iar în comunicarea publică s-a menționat că fiecare persoană va avea timp suficient pentru a-și planifica cariera și

parcursul profesional. Această afirmație trebuie analizată critic în raport cu persoanele care se află deja aproape de pensionare potrivit Legii nr. 1544/1993.

Pentru un angajat care a activat 20–25 de ani în condiții speciale și care urma să se pensioneze în anii 2027–2031, modificarea regulilor cu puțin timp înainte de realizarea dreptului poate afecta în mod substanțial așteptările legitime, planificarea vieții profesionale și familiale, starea de sănătate și încrederea în stabilitatea cadrului normativ.

Se propune completarea Notei de fundamentare cu o analiză separată a impactului asupra angajaților care, potrivit Legii nr. 1544/1993, urmau să întrunească condițiile de pensionare în anii 2027–2031, dar care, potrivit noilor prevederi, ar putea fi obligați să activeze suplimentar o perioadă semnificativă.

În special, se propune prezentarea următoarelor informații:

a) câți angajați din instituțiile vizate urmau să obțină dreptul la pensie în anii 2027–2031 conform Legii nr. 1544/1993;

b) câți dintre aceștia vor fi afectați direct de noile condiții de vârstă și vechime;

c) ce perioadă suplimentară de activitate va trebui să realizeze fiecare categorie de personal;

d) dacă a fost analizat impactul asupra persoanelor care și-au planificat cariera, viața familială, sănătatea și situația financiară în baza legislației în vigoare;

e) dacă au fost examinate soluții tranzitorii pentru persoanele aflate la 1–4 ani de pensionare;

f) dacă a fost analizat riscul demotivării personalului activ, al creșterii numărului de demisii și al reducerii atractivității funcțiilor cu statut special.

Se propune introducerea unor dispoziții tranzitorii clare, cum ar fi:

a) menținerea condițiilor Legii nr. 1544/1993 pentru persoanele care, la data intrării în vigoare a noii legi, au realizat deja vechimea necesară sau se află la cel mult 4 ani de realizarea acesteia;

b) aplicarea graduală diferențiată pentru persoanele aflate aproape de pensionare;

c) instituirea unui mecanism de opțiune între regimul vechi și regimul nou pentru persoanele care au realizat o parte substanțială a vechimii în serviciu;

d) includerea unei garanții exprese privind protecția drepturilor aflate în curs de realizare.

4. Necesitatea reanalizării excluderii studiilor civile relevante din calculul vechimii

Potrivit proiectului, în vechimea în serviciu urmează a fi incluse perioadele studiilor superioare de licență și profesional tehnice în cadrul instituțiilor de învățământ din domeniul militariei, securității statului și ordinii publice, învățământul cu frecvență la zi, inclusiv în instituții similare de peste hotarele Republicii Moldova, finalizate conform cadrului normativ.

Totuși, în structurile cu statut special activitatea nu se limitează exclusiv la atribuții operative, de pază sau intervenție. Funcționarii publici cu statut special exercită atribuții complexe în domenii precum juridic, siguranță și regim, reintegrare socială, psihologie, asistență medicală, logistică, financiar, resurse umane, achiziții publice, evidență specială, securitate instituțională, prevenirea incidentelor și management administrativ.

Pentru exercitarea acestor atribuții, studiile superioare civile reprezintă, în multe cazuri, o condiție esențială de pregătire profesională. Instituțiile angajează sau promovează

funcționari publici cu statut special tocmai datorită pregătirii obținute în instituții civile de învățământ superior.

Excluderea generală a studiilor civile din calculul vechimii poate crea o diferență nejustificată de tratament între angajați care exercită funcții importante pentru buna funcționare a instituțiilor. Această abordare poate afecta în special personalul din domeniile juridic, financiar, logistic, medical, psihologic, social, administrativ și de achiziții publice.

Se propune completarea Notei de fundamentare cu informații privind:

a) numărul angajaților din MAI, Ministerul Apărării, CNA, SIS, SPPS și ANP care au absolvit instituții de învățământ din domeniul militariei, securității statului și ordinii publice;

b) numărul angajaților cu statut special care dețin studii superioare civile;

c) domeniile de formare profesională ale acestora: drept, economie, finanțe, contabilitate, achiziții publice, administrație publică, psihologie, asistență socială, medicină, logistică, inginerie, tehnologii informaționale, management, resurse umane și alte domenii relevante;

d) impactul excluderii studiilor civile asupra personalului activ.

Se propune completarea proiectului cu o prevedere care să permită includerea studiilor superioare civile de zi, cel puțin parțial, în vechimea relevantă pentru stabilirea pensiei, în cazul în care aceste studii au fost necesare pentru ocuparea funcției sau exercitarea atribuțiilor de serviciu.

5. Baza de calcul a pensiei din ultimele 60 de luni și necesitatea valorizării veniturilor în raport cu inflația

Potrivit art. 22 alin. (1) din proiect, baza de calcul a pensiei pentru militarii care au îndeplinit serviciul militar prin contract, funcționarii publici cu statut special și familiile acestora o constituie venitul mediu lunar realizat în perioada de îndeplinire a serviciului în ultimele 60 de luni complete anterioare lunii solicitării pensiei.

Această modificare reprezintă o schimbare substanțială față de mecanismul actual de calcul al pensiei și poate conduce la diminuarea semnificativă a cuantumului pensiei, în special în situația în care veniturile obținute în anii anteriori nu sunt valorizate/actualizate în raport cu inflația.

În ultimii ani, Republica Moldova a înregistrat niveluri importante ale inflației, inclusiv: 13,94% în anul 2021, 30,24% în anul 2022, 4,20% în anul 2023, 6,97% în anul 2024 și 6,84% în anul 2025. În lipsa unui mecanism expres de valorizare, veniturile obținute cu 4–5 ani înainte de solicitarea pensiei vor fi luate în calcul la valoarea lor nominală, deși puterea de cumpărare a acestor venituri a fost diminuată semnificativ prin creșterea prețurilor.

Prin urmare, calcularea pensiei în baza mediei veniturilor nominale din ultimele 60 de luni, fără actualizarea acestora cu rata inflației, poate avea ca efect o diminuare indirectă a pensiei, fără ca această diminuare să fie prezentată expres în proiect sau explicată suficient în Nota de fundamentare.

Pentru exemplificare, se prezintă următoarea situație ipotetică:

Un funcționar public cu statut special a realizat următoarele venituri brute medii lunare:

- anul 2025 – 11 500,00 lei;
- anul 2024 – 10 500,00 lei;
- anul 2023 – 9 500,00 lei;
- anul 2022 – 9 000,00 lei;

- anul 2021 – 7 500,00 lei.

În cazul aplicării formulei propuse în proiect, baza de calcul ar constitui media acestor venituri pentru ultimele 60 de luni:

$$11\ 500 + 10\ 500 + 9\ 500 + 9\ 000 + 7\ 500 = 48\ 000 \text{ lei}$$

$$48\ 000 \text{ lei} / 5 \text{ ani} = 9\ 600 \text{ lei}$$

Potrivit proiectului, pensia pentru vechime în serviciu se stabilește în cuantum de 50% din baza de calcul a pensiei. Astfel:

$$9\ 600 \text{ lei} \times 50\% = 4\ 800 \text{ lei}$$

Prin comparație, dacă pensia ar fi calculată pornind de la venitul brut mediu lunar actual/recent de 11 500 lei, cuantumul de 50% ar constitui:

$$11\ 500 \text{ lei} \times 50\% = 5\ 750 \text{ lei}$$

Rezultă o diferență de:

$$5\ 750 \text{ lei} - 4\ 800 \text{ lei} = 950 \text{ lei lunar}$$

Astfel, în exemplul indicat, aplicarea noii formule, fără valorizarea veniturilor anterioare, ar conduce la o diminuare a pensiei cu aproximativ 950 lei lunar. Raportat anual, diferența ar constitui aproximativ 11 400 lei.

Această diferență nu este una neglijabilă, mai ales în contextul în care pensia reprezintă o prestație socială destinată asigurării unui nivel minim de stabilitate financiară după încetarea serviciului.

Totodată, dacă veniturile din anii anteriori ar fi actualizate cu rata inflației, baza de calcul ar reflecta mai corect valoarea reală a veniturilor obținute de angajat. Spre exemplu, venitul de 7 500 lei realizat în anul 2021 nu are aceeași valoare economică în anul 2025, având în vedere inflația cumulată din perioada respectivă. La fel, veniturile din anii 2022, 2023 și 2024 au fost afectate de creșterea prețurilor și trebuie aduse la o valoare comparabilă cu veniturile actuale.

În lipsa unei asemenea actualizări, proiectul creează o formulă aparent neutră, dar care în realitate dezavantajează persoanele ale căror venituri au crescut gradual în ultimii ani, inclusiv ca efect al majorărilor salariale, avansărilor în funcție, modificărilor gradelor speciale/militare sau indexărilor operate în sectorul bugetar.

Se propune completarea Notei de fundamentare cu:

a) simulări privind impactul calculării pensiei din ultimele 60 de luni fără valorizarea veniturilor;

b) diferența estimată dintre pensia calculată potrivit Legii nr. 1544/1993 și pensia calculată potrivit proiectului, pe categorii de funcții și instituții;

c) analiza impactului inflației asupra veniturilor incluse în baza de calcul;

d) justificarea absenței unui mecanism expres de indexare/valorizare a veniturilor lunare din ultimele 60 de luni.

Se propune completarea art. 22 cu următoarea normă:

„Veniturile lunare realizate în ultimele 60 de luni complete anterioare lunii solicitării pensiei se valorizează prin actualizarea acestora în raport cu indicele prețurilor de consum/rata inflației, în modul stabilit de Guvern, în baza datelor oficiale ale Biroului Național de Statistică, astfel încât baza de calcul a pensiei să reflecte valoarea reală a veniturilor obținute.”

O asemenea prevedere ar asigura o formulă mai echitabilă și ar evita diminuarea indirectă a pensiei prin includerea în calcul a unor venituri nominale care nu reflectă puterea reală de cumpărare la data pensionării.

6. Necesitatea reglementării exprese a înlesnirilor la calcularea vechimii în serviciu și în muncă

Potrivit art. 9 alin. (1) lit. a) din proiectul de lege, în vechimea în muncă se includ perioadele incluse în vechimea în serviciu prevăzute la art. 8. Totuși, proiectul nu reglementează expres menținerea și aplicarea înlesnirilor la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei, deși asemenea înlesniri sunt prevăzute în prezent de cadrul normativ aplicabil, inclusiv de pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994.

Această omisiune ridică o problemă juridică și socială importantă, întrucât înlesnirile la calcularea vechimii nu reprezintă un privilegiu nejustificat, ci o formă de compensare legală a condițiilor speciale, periculoase, nocive sau de risc sporit în care anumite categorii de personal își desfășoară activitatea.

Aceste înlesniri au fost instituite pentru a reflecta caracterul diferit al serviciului prestat de militari, angajați ai organelor afacerilor interne, colaboratori ai Centrului Național Anticorupție, ofițeri de informații și securitate, ofițeri de protecție, polițiști de frontieră și funcționari publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare.

În prezent, pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994 prevede mai multe categorii de înlesniri, inclusiv:

a) calcularea a trei luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru anumite perioade de participare la acțiuni militare, misiuni sau operații internaționale, activități în zona conflictului armat, aflare la tratament ca urmare a rănirii/îmbolnăvirii în legătură cu acțiunile militare, precum și alte situații expres prevăzute;

b) calcularea a două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru anumite activități de zbor în aviație, precum și pentru serviciul în instituții penitenciare de tip închis, subdiviziuni de escortare, deținere și pază a persoanelor reținute și arestate, izolatoare de urmărire penală, izolatoare de detenție provizorie, Centrul de Plasament Temporar al Străinilor, case de arest, instituții destinate deținerii și tratării bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran;

c) calcularea unei luni și jumătate vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru anumite activități în aviație, funcții de scafandru, funcții legate de efectuarea salturilor cu parașuta, activitate în subdiviziuni cu destinație specială ale SIS, CNA, Poliției de Frontieră, MAI și SPPS, precum și alte activități expres prevăzute;

d) calcularea unei luni și jumătate vechime în muncă pentru o lună de serviciu în celelalte instituții penitenciare, în Administrația Națională a Penitenciarelor, precum și în subdiviziunile acestora care își desfășoară activitatea în locurile de privațiune de libertate;

e) alte înlesniri speciale prevăzute pentru anumite categorii de personal, inclusiv pentru activități în instituții de reeducare, instituții de reabilitare socială, organe ale securității statului și Centrul Național Anticorupție.

Dacă noul proiect de lege nu preia expres aceste înlesniri sau nu stabilește un mecanism clar de menținere a lor, există riscul ca anumite perioade de activitate desfășurate în condiții speciale, periculoase sau de risc sporit să nu mai fie valorificate corespunzător la stabilirea

pensiei. O asemenea situație ar contraveni scopului declarat al reformei, potrivit căruia specificul profesiilor militare și speciale urmează să fie recunoscut în continuare.

Menținerea înlesnirilor este deosebit de importantă pentru personalul care a activat ani îndelungați în condiții speciale, în baza cadrului legal existent. Aceste persoane și-au planificat cariera, durata serviciului, dreptul la pensie și parcursul profesional pornind de la regulile aflate în vigoare la momentul angajării și pe parcursul activității.

În special, în cazul sistemului administrației penitenciare, înlesnirile la calcularea vechimii sunt justificate de specificul activității desfășurate în instituțiile penitenciare, contactul direct cu persoanele private de libertate, riscul de incidente, agresiuni, îmbolnăviri, suprasolicitare psihologică, activitatea în regim special și responsabilitatea permanentă pentru siguranța instituțională. Aceste condiții nu pot fi asimilate unei activități administrative obișnuite.

Se propune completarea proiectului cu o normă expresă, după cum urmează:

„La stabilirea pensiei, vechimea în muncă se calculează cu aplicarea înlesnirilor prevăzute pentru activitățile desfășurate în condiții speciale, de risc sporit, periculoase sau nocive. Perioadele de serviciu realizate până la intrarea în vigoare a prezentei legi, inclusiv cele calculate cu înlesniri potrivit cadrului normativ aplicabil la data realizării acestora, se păstrează și se valorifică integral la stabilirea pensiei.”

Totodată, pentru evitarea interpretărilor neunitare, se propune ca în proiectul de lege să fie inclusă o anexă sau o normă separată care să reglementeze expres categoriile de activități pentru care se aplică înlesniri la calcularea vechimii, inclusiv:

- trei luni vechime pentru o lună de serviciu în cazurile de participare la acțiuni militare, misiuni sau operații internaționale și alte situații speciale prevăzute de lege;
- două luni vechime pentru o lună de serviciu în instituții penitenciare de tip închis, subdiviziuni de escortare, deținere și pază, izolatoare de urmărire penală, case de arest, instituții pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și psihici, precum și la lucrări de subteran;
- o lună și jumătate vechime pentru o lună de serviciu în celelalte instituții penitenciare, în Administrația Națională a Penitenciarelor și în subdiviziunile care își desfășoară activitatea în locurile de privațiune de libertate;
- o lună și jumătate vechime pentru o lună de serviciu în subdiviziunile cu destinație specială ale instituțiilor de forță;
- celelalte categorii de înlesniri prevăzute de cadrul normativ actual, în măsura în care reflectă condiții speciale, riscuri profesionale sau restricții specifice serviciului.

Nepreluarea expresă a acestor înlesniri în noul cadru legal poate conduce la diminuarea nejustificată a drepturilor sociale ale angajaților, la afectarea personalului care a activat în condiții speciale și la contradicție cu principiul declarat al reformei, potrivit căruia specificul profesiilor militare și speciale trebuie să fie recunoscut în continuare.

7. Necesitatea completării Notei de fundamentare

Având în vedere amploarea reformei, se propune completarea Notei de fundamentare cu:

- a) date dezagregate pe instituții, categorii de funcții, vârste, vechime în serviciu și temeieri de pensionare;
- b) impactul asupra persoanelor aflate la 1–4 ani de realizarea dreptului la pensie;

- c) simulări comparative între regimul actual și regimul propus;
- d) impactul asupra recrutării, menținerii și motivării personalului;
- e) analiza riscului de demisii în sistemele cu deficit de personal;
- f) analiza efectelor asupra personalului din ANP, separat pe categoriile prevăzute de art. 53 din Legea nr. 300/2017;
- g) justificarea juridică a excluderii studiilor civile relevante;
- h) justificarea absenței mecanismului de valorizare a veniturilor din ultimele 60 de luni;
- i) analiza compatibilității măsurilor cu principiile securității juridice, proporționalității și protecției așteptărilor legitime;
- j) impactul asupra funcțiilor vacante și asupra capacității instituțiilor de a menține personal calificat.

În lipsa acestor date, proiectul riscă să fie perceput ca fiind orientat preponderent spre reglementarea situației pensionarilor deja existenți și a cumulului pensiei cu salariul, fără a asigura o protecție suficientă pentru viitorii pensionari și pentru angajații activi care au intrat în sistem în baza unor reguli clare, aflate în vigoare la momentul angajării și pe parcursul carierei.

8. Propuneri finale

În vederea îmbunătățirii proiectului și asigurării unei reforme echilibrate, proporționale și fundamentate, se propune:

1. Completarea Notei de fundamentare cu date statistice dezagregate pe instituții, ani, vârste, categorii de funcții, tipuri de vechime și temeuri juridice de pensionare.
2. Prezentarea metodologiei utilizate pentru calcularea vârstelor medii de pensionare indicate în Nota de fundamentare.
3. Publicarea datelor CNAS care au stat la baza concluziilor din Nota de fundamentare, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.
4. Revizuirea Notei de fundamentare prin includerea unei analize complete a impactului asupra angajaților activi, în special asupra persoanelor care urmau să se pensioneze în anii 2027–2031 conform Legii nr. 1544/1993.
5. Introducerea unor dispoziții tranzitorii clare pentru protejarea persoanelor aflate aproape de realizarea dreptului la pensie.
6. Examinarea posibilității includerii studiilor superioare civile relevante în calculul vechimii de serviciu, cel puțin în cazurile în care aceste studii au fost necesare pentru ocuparea funcției sau exercitarea atribuțiilor.
7. Completarea art. 22 cu un mecanism de valorizare a veniturilor din ultimele 60 de luni în raport cu inflația/indicele prețurilor de consum.
8. Reglementarea expresă a înlesnirilor la calcularea vechimii în muncă și menținerea perioadelor deja calculate cu înlesniri potrivit cadrului normativ aplicabil la data realizării acestora.
9. Reexaminarea promovării proiectului până la completarea Notei de fundamentare cu date suficiente, verificabile și dezagregate.
10. Organizarea unor consultări suplimentare cu instituțiile vizate, reprezentanții angajaților, organizațiile sindicale și alte părți interesate, având în vedere impactul major al proiectului asupra personalului activ.